

"הטל סנקציות אישיות על היועצת המשפטית לממשלה ועל השופט יצחק עמית" השרה סילמן בפנייה לנשיא ארה"ב דונלד טראמפ, כיוון שלטענתה הם מונעים דיון בחנינה לנתניהו ובכך פועלים באופן לא דמוקרטי

כתישה והתשה

בין "זוהו שיגורים" ל"לילה לבן": כך מתנהלת מלחמת ההתשה בעורף

החיזבאללה עשו טעות חמורה והם משלמים עליה. תקיפה ברובע הדאחיה

מראה יירוטי הטילים בשמיים מרהיב ביותר. אפשר היה אפילו ליהנות ממנו אלמלא היה מדובר בסכנה ממשית למי שמתבונן בו. לי זה קרה ביום שני האחרון בשעת חצות. בעודי עושה את דרכי (כמעט לבדי) בכביש החוף ממערכת העיתון לכיוון חיפה, הגיעה ההתראה ולאחריה האזהרה. עצרתי בצד הדרך כפי שמחייבות ההנחיות, ותוך דקות נעצרו לפניי ומאחוריי כלי רכב נוספים. הנהגים יצאו מהם וביקשו למצוא מחסה יחד עם אנשים נוספים. השמיים היו שחורים וריקים ולא העידו על מה שעומד להתרחש בעוד רגעים ספורים. לפתע נגלתה מול עינינו סדרה של הבזקי אור צהובים-כתומים: מלחמה של ממש בין המיירטים לטילים, בשידור חי מעל ראשינו. התיאורים הללו בוודאי אינם זרים לרוב הקוראים, שנחשפו בדרך זו או אחרת למראות הללו. ובכל זאת, בכל פעם מחדש זה מרהיב, מפחיד ומאיים גם יחד. ההמלצה הברורה היא כמובן שלא להסתכן ולהישאר במרחבים הממוגנים עד יעבור זעם.

כבוגרי מלחמות לא מעטות בעבר, יש בוודאי מן הקוראים שזוכרים את מלחמת המפרץ לפני 35 שנים. ההתראות אז מפני הסקאדים מעיראק היו קצרות בהרבה. צמד המילים "נחש צפע" שנשמע טרם האזהרה הקפיץ את כולם לחבוש מסכות אב"כ ולהיכנס לחדרים ממוגנים (עם ניילונים...). כל מלחמה וכל מערכה מצמיחות עמן את צמדי המילים המאיימות שלהן. לאחר הטבח התעוררנו מדי בוקר עם צמד המילים הכואב "הותר לפרסום". במערכה הנוכחית יש כבר לא מעט צמדי מילים המתארים את מה שעובר על הציבור: "מאזעקה לאזעקה", "לילה לבן", וכמובן ההודעה הקבועה של פיקוד העורף "זוהו שיגורים", המקדימה את ההתראה ואת האזהרה עצמה.

לשמאל ולאנשי הרל"ב יש גם צמד מילים קבוע משלהם, המלווה אותם כמעט מאז תחילת המלחמה בעזה: "מהי האסטרטגיה" (ראו לקמן). אולם צמד המילים שמשקף יותר מכל את המציאות מאז פרוץ המלחמה הנוכחית הוא דווקא "כתישה והתשה". לצד הכתישה הישראלית אמריקאית של מטרות המשטר והצבא באיראן, מנהלים האיראנים קרב התשה אסטרטגי נגד העורף הישראלי.

בזמנו טבע נסראללה את המושג "קורי עכביש" כדי לתאר את שבריריותו כביכול של העורף הישראלי. נדמה שהאיראנים מנסים לקחת את הרעיון הזה צעד קדימה. מול העלינויות הצבאית הברורה של ישראל וארצות הברית, הם בוחרים במלחמת התשה. היקף הנזק שהם מצליחים לגרום אינו גדול יחסית, אך עצם הטרטור המתמשך באזהרות, בירידה למקלטים ובלילות ללא שינה, הוא לוחמה שאינה פשוטה. הציבור מתממן בין מקומות העבודה, שמירה על הילדים ולילות חסרי שינה, וההתשה ניכרת על פניו. ולמרות הכול, צריך להודות על הניסים הגדולים

להטירל, בעיקר את נתניהו. הרעיון פשוט: להתחיל מהנחת יסוד שהמצב רע ומשם להחליש עוד קצת. האמת מורכבת יותר: הנשיא טראמפ מצליח לבלבל את כולם. בתחילת המלחמה דיבר על ארבעה-חמישה שבועות. אחר כך רמז שהמלחמה "כמעט הסתיימה". הפרשנים הסבירו כי מאחורי הדברים עומדת אסטרטגיה כלכלית: שוקי העולם נלחצו ומחירי הנפט זינקו, ולכן המסר "המלחמה קרובה לסיום", נועד בעיקר להרגיע את השווקים.

"הישגי" עם כלביא" מאפשרים את הצלחת המערכה הנוכחית." דדי שמחי (מימין)

במקביל, בישראל ממשיכים לדבר על מערכה ארוכה. בפועל מדובר בשני מסרים שונים לאותה מטרה: לאיראן אומרים שהמלחמה תימשך זמן רב כדי שלא תנסה למשוך זמן, ולשווקים אומרים שהיא עומדת להסתיים כדי למנוע טלטלה כלכלית.

טראמפ עצמו הסביר את ההיגיון בפשטות: עדיף לסיים את הסיפור עכשיו ולא לחזור אליו כל שנתיים. "יום אחד לא אהיה נשיא", אמר, "ואז אולי ייבחר נשיא חלש כמו אובמה שיפחד להילחם".

מה שברור הוא שבמלחמות גדולות אין תמיד לוח זמנים מדויק. ההיסטוריה מלמדת שמלחמות מוכרעות בניצחון. לא בלוחות זמנים שמוכתבים באולפנים.

בד בבד גם ההקשר האזורי חשוב. מדינות המפרץ, ובראשן איחוד האמירויות, מוצאות עצמן בקו האש. סיום המלחמה בלי שינוי ממשי במאזן הכוחות יהיה מבחינתן בעייתי מאוד.

לכל זה נכנס גם האלמנט הפוליטי-ביטחוני: אחת הטענות החוזרות מאז תחילת המלחמה היא שנתניהו שיקר לאחר מבצע "עם כלביא", כאשר אמר אז, שהמבצע השיג הישגים רבים. אם אכן כך, שואלים הפרשנים, מדוע נדרש עכשיו מבצע נוסף נגד איראן?

אלא שהטענה הזו מתעלמת מהעובדות. תא"ל במיל' דדי שמחי, הסביר השבוע כי דווקא הישגי "עם כלביא" הם שמאפשרים את הצלחת המערכה הנוכחית. באותו מבצע הושמד הצי האיראני ונפגעה קשות תשתית האיום האסטרטגי. התוצאה: במקום מטחים כבדים של טילים כפי שחזו בתחילת הדרך, ישראל מתמודדת כיום עם שיגורים בודדים יחסית.

לדבריו, עצם העובדה שאורחים יורדים למקלטים וחוזרים לשגרה בתוך זמן קצר היא למעשה "בונוס". לולא אותו מבצע, הציבור היה נאלץ לשהות ימים ארוכים במקלטים תחת מתקפה רחבה בהרבה.

בנוסף, גל המחאות שפרץ באיראן לאחר "עם כלביא" היה הקשה ביותר נגד המשטר האיראני ב-47 שנות שלטונו. גם בתחום הגרעין, ההישג של "עם כלביא" היה משמעותי: העברת השליטה בקצב ההתקדמות של הפרויקט מטהרן לירושלים. כלומר יצירת מצב שבו כל ניסיון איראני לשקם את הפרויקט עלול להיתקל שוב בתקיפה.

והגלויים שלפנינו. כל התחזיות המוקדמות דיברו על היקף פגיעה גדול בהרבה ממה שקורה בפועל. שורה תחתונה: מכל צמדי המילים של המלחמה הזו, יש אחד שמנצח את כולם: מזמור לתודה.

בין חרדה למידע

הצבא הודה בטעותו: חרושת השמועות שלשום הולידה בהלה מיותרת

מלחמת ההתשה על העורף אינה מתנהלת רק באמצעות טילים ואזהרות. לצדה מתנהלת גם חזית נוספת של שמועות. מדובר בגלי מידע חלקי והודעות לא מבוססות העוברים מפה לאוזן ומולידים חרדה שאין לציבור יכולת ממשית לשלוט בה. ניתן היה למנוע זאת אילו גורמי ההסברה היו מקדישים לכך תשומת לב ומפרסמים מידע בזמן הנכון.

כך קרה שלשום בלילה, בין רביעי לחמישי, כאשר ברח"בי הארץ החלו להתפשט דיווחים על "ערב קשוח במיוחד" הצפוי מצד החיזבאללה. השמועות דיברו על פגיעה מתוכננת בהיקף גדול בעורף הישראלי מצד הארגון הלבנוני, אולי אף בשילוב איראן והחותיים גם יחד.

גם כמה ראשי רשויות בצפון תרמו לאווירת החרדה, כאשר פרסמו סרטונים וקראו לתושבים "להישאר הערב והלילה צמודים למרחבים הממוגנים". הציבור נלחץ וביצע צדק. כמות ההודעות הטלפוניות בשעות הללו שברה ככל הנראה את כל השיאים מאז תחילת המלחמה. "מה עומד לקרות? מה עומד להתרחש?" תהו רבים.

בסופו של דבר החיזבאללה אכן ירה מטחים רבים לעבר יישובי הצפון ועד חיפה והקריות. אולם לא כצעקתה ולבטח לא כפי שתוארו גלי השמועות והחרדות שקדמו לכך. בדיעבד הודו בצה"ל כי נעשתה טעות כאשר לא עודכן הציבור בזמן. "טעינו שלא הסברנו לציבור את מה שידענו", אמרו גורמים בצבא. "היינו צריכים לשתף את העורף ולחזק אותו, ולא להותיר את המידע באפלה".

כך או כך התברר כי מוקדם היה להספיד את החיזבאללה. ארגון הטרור הלבנוני אמנם נחלש משמעותית, אך עדיין יש ביכולתו לאיים על ישראל, ואף להשתלב במתקפה מתואמת עם איראן. במערכת הביטחון העריכו מראש כי אפשרות כזו קיימת, ולכן נערכו באמצעות תגבור כוחות ועיכוי מערכי ההגנה. במקביל הוחלט שלא לחזור על השגיאה לאחר הטבח ולא לפנות יישובים בצפון, אלא להתמקד בהגנה עליהם.

בתוך כך נחשף השבוע (יוסי יהושע) כי בחודשים האחרונים הכין צה"ל מבצע נרחב נגד החיזבאללה, נוסח "מבצע הביפרים". מדובר היה במהלך מפתיע וקשה נגד בכירי הארגון וכוח רדואן, אך התוכנית נדחתה פעמיים על ידי הדרג המדיני. בינתיים הצטרף החיזבאללה למערכה לצד איראן, והצבא שאיבד את מומנט ההפתעה הגיב בעוצמה, אך לא בהיקף שתוכנן מלכתחילה.

רוב המטוסים והכטב"מים הוקצו בינתיים לזירה החשובה יותר באיראן. עם זאת, על פי התדריכים, גם כאשר טראמפ יחליט לסיים את המלחמה מול איראן, הוא צפוי לתת לישראל אור ירוק להמשיך במערכה מול החיזבאללה עד לפגיעה מכרעת ביכולותיו.

אסטרטגיית הסיום

בין הצהרות טראמפ, שוקי הנפט והאולפנים: המלחמה שמסרבת להיכנס ללוח זמנים

"אבל מהי אסטרטגיית היציאה?" זו השאלה שחוזרת שוב ושוב באולפני התקשורת מאז פרוץ המלחמה. לכאורה שאלה מקצועית ולגיטימית, אך לא פעם נדמה שהיא נשאלת פחות מתוך סקרנות אסטרטגית ויותר מתוך רצון

"הבן חמינאי היורש הוא בן מוות. כל חברת ביטוח שתבטח את חייו, שמה את כספה על קרן הצבי" שר האנרגיה אלי כהן, מספק טיפ מעשי לחברות ביטוח החיים, וכנראה יודע על מה הוא מדבר

מציאות מול פרשנות

הנדסת תודעה: בזמן שהמציאות משתנה, הפרשנים המגמתיים ממשיכים לנהל מלחמה אחרת

מי שמתוודע בימים אלו לתקשורת הכללית נחשף לא פעם לסיפור אחר לגמרי ממה שקורה בשטח. במקום לדון בשינוי האסטרטגי המתרחש לנגד עינינו במזרח התיכון, חלק מן הפרשנים עסוקים בעיקר בשאלה מדוע נתניהו צדק או טעה. או מדוע עדיין נשמעות אזעקות ברחבי הארץ. הבעיה אינה בעצם השאלות, אלא בפרשנות שנגזרת מראש מן העמדה הפוליטית. כאשר נתניהו נכשל, מדובר מיד ב"מחדל היסטורי". כאשר הוא מצליח, מדובר במקרה, במזל או ב"נוק מינורי". וכך, במציאות שבה ישראל מפרקת בהדרגה את ציר הרשע האיראני ומשנה את פני המזרח התיכון, יש מי שעדיין עסוקים בשאלה אחת בלבד: לא מה קורה במלחמה, אלא מי יזכה בקרדיט עליה.

הרעיון העומד מאחורי כל הדברים הללו חוזר על עצמו שוב ושוב. יש משהו כמעט קבוע באופן שבו חלק מאולפני החדשות בישראל מתמודדים עם אירועים היסטוריים: כאשר המציאות נעה לכיוון אחד, הפרשנות נעה לעיתים לכיוון ההפוך. כך קורה גם במלחמה הנוכחית מול איראן. בזמן שישיראל וארצות הברית פועלות יחד נגד ציר הרשע האיראני, ובזמן שמדינות המפרץ משנות בהדרגה את עמדותיהן ומתחילות להבין עם מי יש להן עסק, חלק מהפרשנים באולפנים עסוקים בעיקר בשאלה אחרת: כיצד כל זה קשור לנתניהו.

מי שצופה מן הצד מתקשה לעיתים להבין את הפער. מצד אחד מתרחשת מול עינינו תפנית אסטרטגית רחבה: חמאס נחלש, חיזבאללה מגיב בחולשה יחסית, החות'ים מאבדים תנופה, והמשטר בטהרן נתון ללחצים כבדים מבית ומחוץ. מצד שני, בשיח התקשורתי נשמע לא פעם סיפור אחר לגמרי: ההישגים מוצגים כהישגים חלקיים, והצלחות מתורגמות מיד לשורה של סימני שאלה.

כך נוצרת תחושה של "הנדסת תודעה": במקום לדון בתמונה האסטרטגית הרחבה, העיסוק מתמקד בפרטים שוליים, בטעות טקטית פה או שם, או בשאלה מדוע ראש הממשלה לא קיים מסיבת עיתונאים נוספת ומדוע אינו מתראיין לעיתונות הישראלית.

אין בכך כמובן כדי לומר שאין מקום לביקורת. להפך: ביקורת היא חלק טבעי וחיוני בדמוקרטיה. אך כאשר התמונה הגדולה נדחקת הצידה לטובת ויכוחים פוליטיים קטנים, הציבור עלול להחמיץ את המשמעות האמיתית של מה שמתרחש סביבו. מי שרוצה להבין באמת מה קורה עכשיו במזרח התיכון, יכול להקשיב גם לאנשים שמביטים על האזור מפרספקטיבה רחבה יותר. הסנאטור האמריקאי לינרדי גרהאם, למשל, משבח את ישראל וקורא להמשיך לפגוע במטרות אסטרטגיות באיראן.

את השורה התחתונה ניסח השבוע היטב הסוקר שלמה פילבר: כאשר יתברר לחלק מן התקשורת ולצופיה כי המציאות התפתחה אחרת מן הנרטיב ששודר באולפנים, יימצא במהירות הסבר חלופי, כיצד כל זה קרה למרות נתניהו. המציאות תמשיך להתרחש מחוץ לאולפנים הממוזגים, בזמן שהם ימשיכו לעסוק בטפל במקום בעיקר.

חוק בהמתנה

הקרדיט והאכזבה: מאחורי הקלעים של עיכוב חוק הגיוס והמתחות סביבו

אין זה סוד שחוק הגיוס נתקל בקשיים שאינם פשוטים עוד טרם פרוץ המלחמה מול איראן. אותם שהיו מצויים

"המלחמה שינתה את סדר היום". סמוטריץ' ונתניהו השבוע

בנבכי הדיונים סביב החוק חשו כי הם מתמשכים יתר על המידה ונתקעים שוב ושוב סביב היעוץ המשפטי. התחושה הייתה שחלק מן הנושאים מסתבכים במכוון, בפרט העמית דה העיקשת על תתי סעיפים זוטרים, שנראתה כניסיון מכוון לשים אצבע בעין לנציגים החרדים, שהיו מוכנים להתקדם עם החוק כפי ההנחיות שקיבלו מגדולי ישראל שליט"א.

וכך הלך החוק והסתבך עוד ועוד, עד שנראה היה כי הוא קרוב להכרזה על "דרך ללא מוצא". משכלול כל הקיצין, ועוד טרם ההחלטה הסופית על "חישוב מסלול מחדש", פרצה המלחמה וטרפה את הקלפים. סדר היום השתנה לחלוטין, ועמו כל הדברים החשובים שעמדו על הפרק כולל, לצערנו, חוק הגיוס.

השבוע זה הגיע לשיא, כאשר שר האוצר סמוטריץ' הודיע, כשלצדו ראש הממשלה נתניהו, כי בשלב זה, בשל המלחמה, מעבירים את התקציב ומניחים בצד את חוק הגיוס ואת יתר הרפורמות שלו עצמו (דוגמת רפורמת החלב).

סמוטריץ' ביקש לקחת קרדיט על המהלך, כמו גם ראשי גוש האופוזיציה, ארגוני המילואימנים וגם האיש שמנסה תמיד לנכס לעצמו כל מה שקורה - נפתלי בנט. כולם התפארו ב"עצירת חוק הגיוס". סמוטריץ' אמנם לא התפאר בכך במפורש, אך אין ספק שניסה לבצע כאן סיבוב פוליטי אישי, כדי להיחלץ מאימת אחוז החסימה. בהמשך טען כי החוק נעצר בגלל המפלגות החרדיות עצמן, טענה שאינה נכונה. בסביבתו משדרים זה זמן את הטענה כי הוא משלם מחיר יקר בגלל חוק הגיוס. מדובר כמובן בטענה פופולרית סתית שאינה עומדת במבחן המציאות. מצבו של סמוטריץ' קשה בעיקר בשל המאבק הפוליטי מול בן גביר, שמצליח להאפיל עליו בדעת הקהל בציבור הדת"ל, אולם זה כבר סיפור אחר.

כך או כך, סמוטריץ' התפרץ לדלת פתוחה, שכן גם לפני המלחמה החוק התקשה להמריא עקב הסיבות שנכתבו לעיל. הנציגים החרדים אמנם לא אמרו נואש, אך אז הגיעה כאמור המלחמה ושינתה את כל סדר היום. במצב הנוכחי ברור שקשה להעביר את החוק. "סמוטריץ' נטל קרדיט לצרכיו הפוליטיים על דבר שממילא היה מסובך", אומרים בחדרים הסגורים.

בד בבד גם ההצבעה על התקציב נגזרת בימים אלו משיקולים אחרים של אחריות עקב המלחמה. ההחלטה הסופית טרם התקבלה, אך ברור שהמצב שונה. נתניהו אמנם מזהיר כי מיד לאחר המלחמה יעביר את חוק הגיוס, אך צריך לזכור, וגם להזכיר לו, שכאשר הוא וחבריו בליכוד רוצים באמת להעביר חוקים והצעות, הם יודעים לעשות זאת היטב. השתיקה במקרה הטוב, והציאה נגד חוק הגיוס מצד ח"כים בודדים בליכוד במקרה הרע, מבטאת אי-הכרת הטוב. לא כך נוהגים עם שותפים קואליציוניים נאמנים לאורך כל הדרך.

אם לא יקרה משהו בלתי צפוי במלחמה, יוכל גוש נתניהו (על פי הסקרים האמיתיים) לעבור בבחירות את רף ה-61 המנדטים. אולם אי אפשר לקחת את המפלגות החרדיות

כשותפות מובנות מאליהן בתוך הגוש. במקרה הזה אפשר לאמץ את האמירה של בני גנץ: "אני לא נמצא אוטומטית בשום גוש".

האכזבה מאי העברת החוק עוד טרם המלחמה היא גדולה, והאשמה מופנית קודם כל לנתניהו. ואם נלך צעד נוסף קדימה, קיימת גם תחושה לא נעימה שאם תיווצר לנתניהו האפשרות להקים בקדנציה הבאה ממשלה ללא המפלגות החרדיות, הוא לא בהכרח ישלול זאת.

שורה תחתונה: חוק הגיוס אולי נדחק הצידה בגלל המלחמה, אך האכזבה החרדית לא נעלמה. אם הנושא לא יטופל ברצינות לאחר שהקרבות יסתיימו, היא עוד עלולה להפוך לגורם פוליטי משמעותי הרבה יותר.

ניצחון מדומה

ת"א הושמדה: כך מנסה איראן באמצעות סרטונים מזויפים לשכנע שהיא מנצחת במלחמה

"תגיד", כתב לי השבוע חבר מהמרכז, "בצבא האיראני טוענים שתקפו בתי זיקוק ומחסני דלק בחיפה באמצעות רחפנים, בתגובה לתקיפה הישראלית על מחסן הנפט באיראן. קרה או לא?". "לא ידוע לי על כך דבר", עניתי לו. שאלתו הטרידה אותי ויצאתי בכל זאת החוצה להשקיף מביתי על המפרץ, כדי לראות האם הנוף מולי השתנה במשהו. המפרץ היה רגוע, הראות טובה והכול נראה שגרתי (ומשעמם). "לא. לא קרה כלום", חזרתי ואמרתי לו. "הדיווח האיראני פייק מוחלט".

מתברר שזו שיטת הפעולה האיראנית בימים אלו: בזמן שישיראל וארה"ב מנחיתות עליה מהלומות קשות, השלטונות האיראניים מסרבים להיכנע ומשיבים במלחמה פסיכולוגית ושקרת. לפי התקשורת האיראנית הממלכתית שיוצאת מטהראן ועוברת דרך הרשתות החברתיות המזוהות עמה, תל אביב הוחרבה בידי טילים איראניים וכך גם ערים נוספות בישראל, נושאת מטוסים אמריקאית הושמדה ומאות מאוחזי ארה"ב נהרגו בבסיסים ובשגרירויות במזרח התיכון. "הדובדבן שבקצפת" מבחינת האיראנים הוא הדיווח על הצלחתם לחסל בכירים אמריקאים וישראלים רבים, לרבות ראש ממשלת ישראל בנימין נתניהו...

כל הדיווחים הללו מגובים בסרטונים מזויפים שנוצרו בבניה מלאכותית, והם מדמים פגיעות ישירות וקטלניות בערי ישראל ובבסיסים אמריקאיים במזרח התיכון. באחד הסרטונים נראית הדמיה של שגרירות ארה"ב בריאד שעולה באש לאחר תקיפה איראנית. בדרך זו מבקשים האיראנים להראות לאותם שפחות מעודכנים בחדשות האמיתיות, שהם לא רק משיבים אש אלא גם מנצחים במלחמה.

חשוב לציין שהאיראנים לא המציאו את השימוש בלוחמה פסיכולוגית. זו הייתה קיימת מאז ומעולם. גם החטופים שחזרו משבי חמאס סיפרו כיצד ניסו לשטוף את מוחם באינפורמציה שקרית, שלפיה "מדינת ישראל הושמדה כליל לאחר הטבח". אולם האיראנים שיכללו את השיטה והם משקיעים מחשבה רבה בשימוש בבניה המלאכותית כדי להראות כביכול שהם מנצחים ומשמידים את כל הנקרה בדרכם.

לאיראנים יש ממי ללמוד: רוסיה נוהגת בטקטיקה הזו במלחמתה באוקראינה. האיראנים אימצו זאת בחום ויש מי שמאמין להם ואינו מבחין בתרמית.

האמריקאים, שמנסים להפריך את הדיס-אינפורמציה הזו, הציגו לראווה את נושאת המטוסים לינקולן לאחר שהאיראנים דיווחו כי הותקפה, ואף הפיצו סרטונים כיצד הצליחו כביכול להשמידה. בד בבד ישראל וארה"ב פעלו להשמיד את מרכז התקשורת באיראן כדי למנוע את הפצת המידע השקר.

"אף אחד לא יצא לרחובות לציין את 'ליל גלנט 2' הפרשנים השונים מלגלים על הודעתו השבוע של יואב גלנט, כי החליט ליטול פסק זמן פוליטי

בקצרה

**בין "המשגרים" בבני ברק לטריליונים
של לפיד: איראן נלחמת בארכיונים, ובנט
מתחדש ביועץ שבעבר גידף אותו**

המשגרים האמיתיים: האיראנים "חשפו" השבוע ברעש גדול מערכת משגרים סודית בבני ברק. האמת? הם צודקים לגמרי. הבעיה היא שהמערכת הזו כל כך סודית, שאפילו בכירי מערכת הביטחון והמשפט עוד לא הצליחו לפענח אותה. מדובר בכוח התפילה ועמלה של תורה, משגרים רוחניים ששום טיל, רסיס או "מכת מנע" לא יכולים להם. בטהרן קראו לזה מטרה, אנחנו קראים לזה כיפת ברזל האמיתית.

ראיונות על תנאי: שוב נשברה התזה באולפנים. חודשים הטיפו לנו שנתניהו מתראיין רק כשיש הצלחות (ביפרים, נסראללה) ושולח את דו"צ כשיש כישלונות. והנה, אנחנו בעיצומה של הצלחה אסטרטגית בכירה, והטלפון במערכות התקשורת הישראלית עדיין לא מצלצל. כנראה שנתניהו החליט שלעשות היסטוריה זה חשוב, אבל לתת לתקשורת להגדס לו את המציאות, זה כבר מוגזם גם בשבילו. שבירת התזה בשידור חי.

חורב ומחריב: נפתלי בנט התחדש השבוע ב"רכש נוצץ": האסטרטג ליאור חורב, מראשי המחאה, שהובא כדי לנצח בין השאר את איזנקוט בקרב על המרכז-שמאל. אלא שחורב שכח שהארכיון לעולם לא שובת: תוך דקות צצו תגובות שלו מהעבר, בהם הגדיר את בנט כ"כלבלב" וקבע שאי אפשר לסמוך עליו במילה. בנט, שבנה קריירה על "מגירות ריקות", מצא הפעם מגירה מלאה ברפש מהיועץ החדש שלו. ככה זה כשמחליפים אידיאולוגיה באסטרטגיה בסוף נשאים עם זכרון ה"כלבלב" ויועץ שבעיקר מחריב.

לפיד והטריליון: יאיר לפיד הדהים השבוע את עולם הכלכלה כשזעק שנתניהו וסמוטריץ' מעבירים לחרדים "6 טריליון שקל". רק פרט קטן נשמט ממנו: תקציב המדינה כולו עומד על כ-600 מיליארד. לפיד הצליח "לחלק" לחרדים סכום שגדול פי עשרה מכל הכסף שיש למדינת ישראל. כשהבין את הפדיחה, מיהר לתקן ל-6 מיליארד. וזה האיש שמטיפ לנו שנים על לימודי ליבה ומתמטיקה. בנט מצדו לא נשאר חייב והסית ופילג עם "5 מיליארד למשתמטים, בזמן שכל הציבור במקלטים". אז 6 טריליון של לפיד, או 5 מיליארד של בנט? מחכים להכרעת ליברמן.

"ההנהגה הישראלית": האיראנים פרסמו רשימת חיסול של 15 אישים ב"הנהגה הישראלית". לצד נתניהו, שרי קבינט ומנהיגי האופוזיציה, השתרבו לרשימה דמויות שהאיראנים כנראה שלפו מארכיון. מדובר בח"כים לשעבר עמיר פרץ, ניצן הורביץ, אורלי לוי ואפילו הרב ליצמן, וכן הח"כים הערבים טיבי ועודה. וכך בעוד כולם צוחקים, דמויות מסוימות ברשימה לבטח חשו קורת רוח. סוף סוף יש מישהו בעולם, גם אם הוא יושב בבונקר בטהרן, שעדיין מחשיב אותם כחלק מההנהגה. מומלץ לאיראנים להיות ערכניים יותר.

תגובה מחליאה: יו"ר מפלגת הדמוקרטים בירושלים הצליח השבוע לשבור שיאי התנשאות. בפוסט מקומם הוא השווה בין טייסי חיל האוויר ה"מיוחסים" לבין לוחמי היבשה בקו האש: "בחיל האוויר אף אחד לא נשרט, ביבשה יש הרוגים. צבא ההייטק מול צבא הפרשים". האמירה המבישה הזו, שמנסה לצבוע את שדה הקרב בצבעים פוליטיים של "קפלניסטים" מול "ימנים", לא מעידה רק על חוסר הבנה צבאי, אלא על ריקבון מוסרי, פירוד, פילוג ובעיקר יהירות.

"לא צריך לדבר על מתי מסיימים את המלחמה, אלא איך מסיימים" השר זאב אלקין במענה לאולפנים שמדברים על "אסטרטגיית היציאה"

ז'אנר שקרי נוסף שבו עושים האיראנים שימוש הוא לקחת אירוע שאכן קרה ולתאר אותו באופן שונה. כך למשל שיתפו האיראנים סרטון של פיצוץ גדול וענני עשן וטענו כי מדובר בתקיפת מתקן גרעיני בדרום ישראל. בפועל מדובר היה בשריפה של מחסן תחמושת באוקראינה בשנת 2017.

הכפשה ללא בושה

**הטרלה מיותרת שהציתה גל שמועות: מי
האישיות שברחה מישראל עם פרוץ הלחימה?**

למרבה הצער, לא רק באיראן משתמשת התקשורת בח"כ דשות פייק. זה קורה גם בישראל. האירוניה היא שאם הדבר היה קורה לכתבים זוטרים, ניחא. אבל כאשר עורך חדשות בכיר נופל בכך, זה כבר הופך למשהו גדול הרבה יותר. וזה סיפור המעשה: גיא סודרי, מהעורכים הבכירים של חדשות 12 (סמנכ"ל התוכן), רמז בתחילת המלחמה כי המקור שהדליף לחדשות 12 על המלחמה (נרחיב בהמשך) הוא גורם שמקורב מאוד לשרדן חדשות 14 יעקב ברדוגו. היו שראו בכך רמז לראש הממשלה נתניהו. סודרי המשיך וטען כי גם ברדוגו עצמו יודע היטב מי מיהר לברוח מישראל במטוס פרטי מיד עם תחילת המבצע. הרמיזה, אף שלא נאמרה במפורש, הופנתה לכיוונה של אשת ראש הממשלה, שרה נתניהו.

מיד לאחר מכן החל גל ביקורת, בעיקר משמאל, נגד "העורך הבכיר בתקשורת הישראלית": מה הוא יודע על דמות פוליטית או עסקית בכירה שנמלטה מישראל במטוס פרטי ברגע שהטיל הראשון נחת כאן, ומדוע הוא מסתיר זאת מהציבור.

סודרי עצמו לא הרחיב בנושא, אף שנשאל על כך מפורשות על ידי אנשי המחאה ושרה ארוכה של עיתונאים. כולם ביקשו לברר מדוע חדשות 12 אינם מדווחים על מידע כה חשוב, ומדוע הם מסתירים אותו מהציבור ומועלים בכיכול בתפקידם.

אחד העיתונאים (אבי שרף, עורך בכיר בעיתון "הארץ") בדק את העניין לעומק ומצא כי שמונה מטוסי מנהלים ישראליים ושני מטוסים חכורים עזבו באופן חריג את הארץ עם פרוץ המלחמה, אך קשה לדעת מי היו הנוסעים.

ההערכה היא שכל הסיפור הזה הידרדר ללא כל מידע ממשי. מדובר בסוג של הטרלה שאיבדה שליטה, כאשר אין למעשה כל מידע על מי מבני משפחת נתניהו או מהמעגל הקרוב לו שברח מישראל עם פרוץ הלחימה. אם אכן כך הדבר, הרי שבכיר בתקשורת פיזר פייק ניוז רק לצורך הטרלה, הכפשה ויצירת תודעה שקרית. מדובר בזיוף מציאות נחות, שממחיש היטב כיצד פועלת התקשורת לעיתים. פייק ניוז - לא רק באיראן.

שורה תחתונה: כאשר רמיזה לא מבוססת של עורך בכיר הופכת לכותרת ולסערה ציבורית, זו כבר לא טעות עיתונאית, אלא מנגנון שלם של יצירת מציאות מדומה.

ההדלפה והסערה

**חקירה במלמ"ב: מי הכין את חדשות 12
לתחילת התקיפה ומדוע האמריקאים זעמו?**

בישיבת הממשלה השבוע דנו המשתתפים בשאלה בלתי שגרתית: מי הדליף לחדשות 12 את מועד התקיפה. השאלה עלתה לנוכח העובדה שמיד בתחילת המתקפה החלו שם לשרד, כמעט כאילו על פי אות מוקדם, את גל התקיפות. נראה היה בוודאות שמישהו הכין אותם מראש לכך.

מטבע הדברים לא היינו אמורים לעסוק בכך, בעיקר בשל העובדה שהשידורים הללו בוצעו בשבת בבוקר ונעשו

"בגינה שצריכה להיחקר בשב"כ". שר הביטחון כ"ץ פתח בחקירת ההדלפה

תוך חילול שבת רח"ל, בעוד עם ישראל לחוגי ועדותיו נמצא בבתי הכנסת לתפילת שחרית ובהמשך לשמיעת פרשת זכור. אולם להדלפה הזו יש גם משמעות ביטחונית ומדינית. מסתבר שהאמריקאים כעסו מאוד על ההדלפה הזו וציינו כי היא היוותה סכנה למבצע כולו. מעבר לכך, למדליפים כנראה הייתה גם סיבה טובה להדליף כדי לקבל תקשורת אוהדת. נזכיר כי על רקע דומה (הרבה פחות חמור) עומד לדין נתניהו (קשר עם "חדשות וואלה").

חשוב לציין כי שבוע קודם לכן (פרשת תרומה) התבטא האלוף במיל' עמוס ידלין באומרו כי הוא ממליץ לאנשים "לא לקנות כרטיסי טיסה לסוף שבוע". דבריו פורסמו בכל הרשתות, ויש הטוענים שהמבצע נדחה באותו שבוע רק בגלל הדברים הללו.

כל זה הביא כאמור את הממשלה לדון בשאלה מי הד"לף את מועד התקיפה המדויק לחדשות 12, שם לא הכחישו כי אכן קיבלו מידע מוקדם על כך. שר החינוך יואב קיש אמר כי מדובר במחדל ביטחוני חמור. "אני לא מבין כיצד הדבר הזה עובר בשקט. הדבר הזה יכול היה לדלוף ולסכן את מדינת ישראל ואת המערכה כולה!". שר הביטחון ישראלי כ"ץ חשף כי הממונה על הביטחון במערכת הביטחון (המלמ"ב) פתח בחקירה רשמית על כך, והיא מתנהלת כעת. שרת ההתיישבות אורית סטרוק אמרה כי "זו בגידה שצריכה להיחקר בשב"כ כמו אזרחים בוגדים!". הקשר הדברים ברור: כשם שפרשת קטארגייט, "הפגישה הלילית" והדלפות אחרות נחקרו על ידי השב"כ, כך גם פרשה זו אינה שונה. השר קרעי הרגיע באירוניה: "אל תדאגו, היועמ"שית כבר תטיח, בדיוק כמו שהיה עם הפצ'רית".

חשוב לציין שכל מערכות התקשורת, כמו רבים בציבור, העריכו שהתקיפה תפתח בליל שבת או במוצאי שבת. אולם איש לא ידע שהיא תתרחש דווקא בשבת בבוקר.

ובשולי הדברים (ואולי ממש לא בשוליים) התנהל דיון הזוי נוסף מעל דפי העיתון "מקור ראשון" של הציבור הדת"ל. הדיון עסק בשאלה האם לעיתונאים שומרי שבת מותר היה, רח"ל, לחללה כדי לדווח ולתת פרשנות על המתקפה ועוד בפרהסייה. למרבה הפלא (והצער) חלק מהעיתונאים הללו, חובשי כיפות כאמור, הצדיקו את עבודתם והגדירו אותה כ"פיקוח נפש", למרות שכולם יודעים שלא מיניה ולא מקצתיה.

לשכר שיחה נאה זכאי העיתונאי והשרדן ינון מגל, שתהה: "ממתי מחללים שבת כדי לדווח לאנשים בנימוק של פיקוח נפש? אני הייתי מנותק לחלוטין ללא שום לחץ. שבת זו שבת".

שורה תחתונה: ההדלפה על מועד התקיפה היא עניין חמור שיש לחקור עד תום, אך לא פחות מטרידה היא הנורמה המתפתחת בתקשורת שלפיה גם שבת קודש הופכת לעוד יום עבודה בשם ה"סקופ".